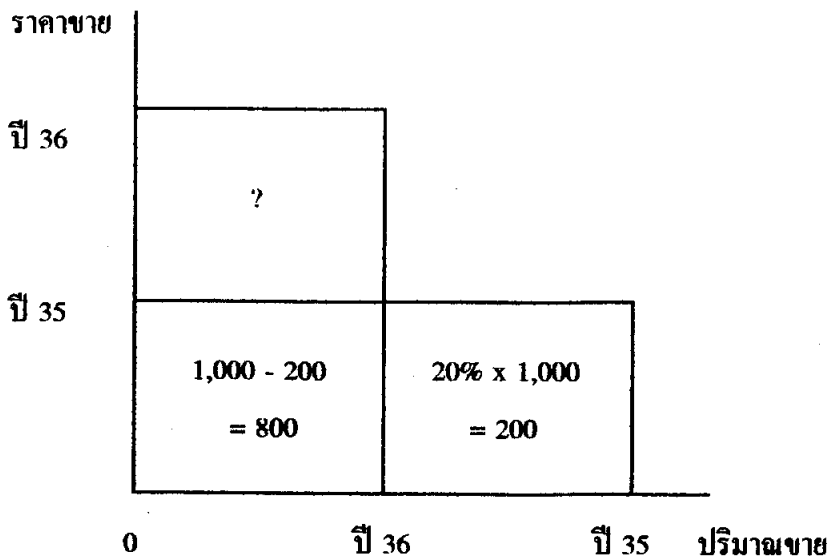

คำนวณหา $p_{36|35}$

จากโจทย์เรารู้ว่า ปริมาณขายลดลง 20% หมายความว่า

$$\begin{array}{lcl}
 p_{35} & = & 100\% \qquad p_{36} & = & 80\% \\
 p_{35|35} & = & 100\% \qquad p_{36|35} & = & 80\% \\
 p_{35} & = & 1,000 \qquad p_{36|35} & = & \frac{80 \times 1,000}{100}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{lcl}
 p_{36|35} & = & 800 \\
 p_{36|36} & = & 1,500 \\
 \text{ราคาขายเพิ่มขึ้น} & = & 700 \\
 & = & \frac{700 \times 100}{800} \\
 & = & 87.5\%
 \end{array}$$

ยอดขายเพิ่มขึ้น 500 บาท เนื่องจาก

$$\begin{array}{lcl}
 \text{ปริมาณขายลดลง} & (20\% \times 1,000) & = & (200) \\
 \text{ราคาขายเพิ่มขึ้น} & (87.5\% \times 800) & = & 700 \\
 \text{ยอดขายเพิ่มขึ้น} & & = & \underline{500}
 \end{array}$$

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนขายต่อหน่วยเปลี่ยนแปลง} &= (ต_{36} - ต_{35}) ป_{36} \\ &= ป_{36}ต_{36} - ป_{36}ต_{35} \\ \text{จากโจทย์ } ป_{36}ต_{36} &= 1,000 \text{ บาท} \end{aligned}$$

คำนวณหา $ป_{36}ต_{36}$

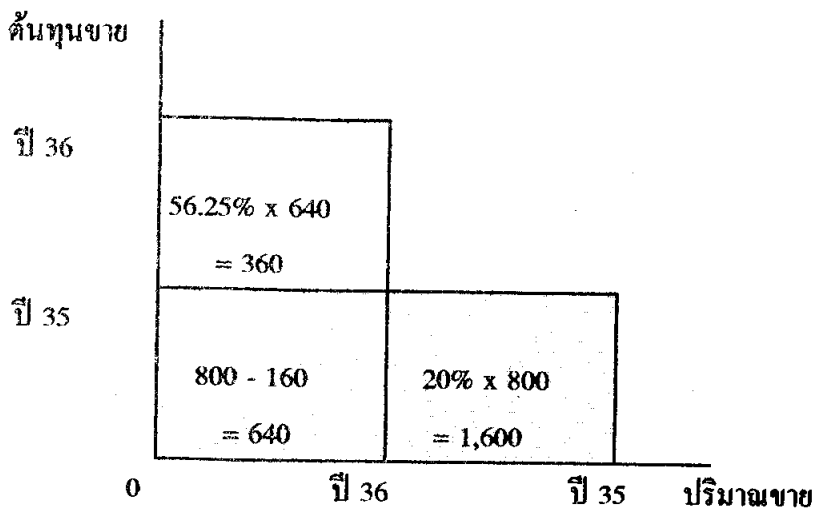
จากโจทย์เราทราบว่า ปริมาณขายลดลง 20% หมายความว่า

$$\begin{array}{lcl} ป_{35} & = & 100\% \qquad ป_{36} & = & 80\% \\ ป_{35}ต_{35} & = & 100\% \qquad ป_{36}ต_{35} & = & 80\% \\ ป_{35}ต_{35} & = & 800 \qquad ป_{36}ต_{35} & = & \frac{80 \times 800}{100} \end{array}$$

$$\begin{aligned} \text{เพราะฉะนั้น } ป_{36}ต_{35} &= 640 \\ ป_{36}ต_{36} &= 1,000 \end{aligned}$$

เพราะฉะนั้น ต้นทุนขายต่อหน่วยเพิ่มขึ้น

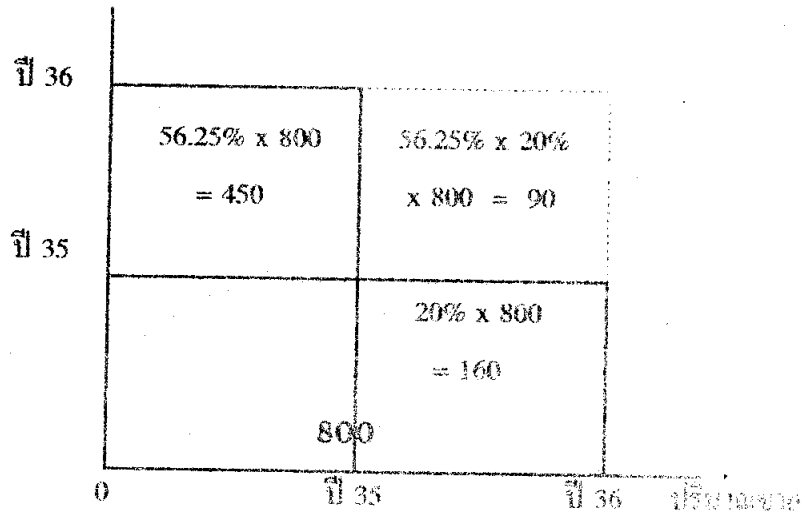
$$\begin{aligned} &= 360 \\ &= \frac{360 \times 100}{640} \\ &= 56.25\% \end{aligned}$$

ต้นทุนขายเพิ่มขึ้น 20% บาท เนื่องจาก

ปริมาณขายลดลง	$(20\% \times 800)$	=	(160)
ต้นทุนขายต่อหน่วยเพิ่มขึ้น	$(56.25\% \times 800)$	=	450
ต้นทุนขายต่อหน่วยเพิ่มขึ้น		=	290

หรือจะคำนวณอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งเป็นการคำนวณแบบ 3 ทาง
ต้นทุนขาย

ต้นทุนขายเพิ่มขึ้น 200 บาท เนื่องจาก

ปริมาณขายลดลง	$(20\% \times 800)$	=	(160)
ต้นทุนขายต่อหน่วยเพิ่มขึ้น	$(56.25\% \times 800)$	=	450
ตัวร่วมปริมาณขายและต้นทุนต่อหน่วย	$(56.25\% \times 20\% \times 800)$	=	(90)
ต้นทุนขายต่อหน่วยเพิ่มขึ้น		=	290

บริษัท รามคำแหง จำกัด
งบแสดงการเปลี่ยนแปลงกำไรขั้นต้น
สำหรับปี 2535 และ 2536

กำไรขั้นต้นปี 36		500
กำไรขั้นต้นปี 35		200
กำไรขั้นต้นเพิ่มขึ้น		300
		กำไรขั้นต้นเพิ่มขึ้น
		(ลดลง)
กำไรขั้นต้นเพิ่มขึ้น 300 บาท เนื่องจาก		
1. ยอดขายเพิ่มขึ้น 500 บาท เนื่องจาก		
ปริมาณขายลดลง (20% x 1,000)	=	(200)
ราคาต่อหน่วยเพิ่มขึ้น (87.5% x 800)	=	700
ยอดขายเพิ่มขึ้นทำให้กำไรขั้นต้นเพิ่มขึ้น	=	500
2. ต้นทุนขายเพิ่มขึ้น 200 บาท เนื่องจาก		
ปริมาณขายลดลง (20% x 800)	=	160
ต้นทุนขายต่อหน่วยเพิ่มขึ้น (56.25% x 640)	=	360
ต้นทุนขายเพิ่มขึ้นทำให้กำไรขั้นต้นลดลง	=	(200)
กำไรขั้นต้นเพิ่มขึ้น	=	300

3. การวิเคราะห์กำไรขั้นต้นในกรณีไม่ทราบข้อมูลการเปลี่ยนแปลง

ในกรณีที่ไม่มีทราบการเปลี่ยนแปลงของปริมาณขาย ราคาขาย และต้นทุนขายต่อหน่วย
 ใดๆ เลย การวิเคราะห์กำไรขั้นต้นจะทำได้โดยการคำนวณหาอัตรากำไรขั้นต้น

$$\text{อัตรากำไรขั้นต้น} = \frac{\text{กำไรขั้นต้น} \times 100}{\text{ยอดขาย}}$$

ตัวอย่าง		2535	2536
ขาย		3,000	5,000
ต้นทุนขาย		1,800	4,000
กำไรขั้นต้น		1,200	1,000
อัตรากำไรขั้นต้นปี 35	=	$\frac{1,200 \times 100}{3,000}$	= 40 %
อัตรากำไรขั้นต้นปี 36	=	$\frac{1,000 \times 100}{5,000}$	= 20%

สามารถคำนวณได้ 3 วิธี ดังนี้

วิธีที่ 1 เป็นวิธีวิเคราะห์กำไรขั้นต้นแบบ 2 ทาง วิธีที่ 1

1. คำนวณการเปลี่ยนแปลงของปริมาณขาย

$$\begin{aligned}
 &= \text{ยอดขายเปลี่ยนแปลง} \times \text{อัตรากำไรขั้นต้นปีเก่า} \\
 &= (\text{ยอดขายปี 36} - \text{ยอดขายปี 37}) \times \text{อัตรากำไรขั้นต้นปี 35} \\
 &= (5,000 - 3,000) \times 40\% \\
 &= 800
 \end{aligned}$$

2. คำนวณการเปลี่ยนแปลงของอัตรากำไรขั้นต้น

$$\begin{aligned}
 &= \text{อัตรากำไรขั้นต้นเปลี่ยนแปลง} \times \text{ยอดขายปีปัจจุบัน} \\
 &= (\text{อัตรากำไรขั้นต้นปี 36} - \text{อัตรากำไรขั้นต้นปี 35}) \times \text{ยอดขายปี 36} \\
 &= (20\% - 40\%) \times 5,000 \\
 &= (1,000)
 \end{aligned}$$

วิธีที่ 2 เป็นวิธีวิเคราะห์กำไรขั้นต้นแบบ 2 ทาง วิธีที่ 2

1. คำนวณการเปลี่ยนแปลงของปริมาณขาย

$$\begin{aligned}
 &= \text{ยอดขายเปลี่ยนแปลง} \times \text{อัตรากำไรขั้นต้นปีปัจจุบัน} \\
 &= (\text{ยอดขายปี 36} - \text{ยอดขายปี 35}) \times \text{อัตรากำไรขั้นต้นปี 36} \\
 &= (5,000 - 3,000) \times 20\% \\
 &= 400
 \end{aligned}$$

2. จำนวนการเปลี่ยนแปลงของอัตรากำไรขั้นต้น

$$\begin{aligned} &= \text{อัตรากำไรขั้นต้นเปลี่ยนแปลง} \times \text{ยอดขายปีเก่า} \\ &= (\text{อัตรากำไรขั้นต้นปี 35} - \text{อัตรากำไรขั้นต้นปี 35}) \times \text{ยอดขายปี 35} \\ &= (20\% - 40\%) \times 3,000 \\ &= (600) \end{aligned}$$

วิธีที่ ๑ เป็นวิธีวิเคราะห์กำไรขั้นต้นแบบ 3 ทาง

1. จำนวนการเปลี่ยนแปลงของปริมาณขาย

$$\begin{aligned} &= \text{ยอดขายเปลี่ยนแปลง} \times \text{อัตรากำไรขั้นต้นปีเก่า} \\ &= (\text{ยอดขายปี 36} - \text{ยอดขายปี 35}) \times \text{อัตรากำไรขั้นต้นปี 35} \\ &= (5,000 - 3,000) \times 40\% \\ &= 800 \end{aligned}$$

2. จำนวนการเปลี่ยนแปลงของอัตรากำไรขั้นต้น

$$\begin{aligned} &= \text{อัตรากำไรขั้นต้นเปลี่ยนแปลง} \times \text{ยอดขายปีเก่า} \\ &= (\text{อัตรากำไรขั้นต้นปี 36} - \text{อัตรากำไรขั้นต้นปี 35}) \times \text{ยอดขายปี 35} \\ &= (20\% - 40\%) \times 3,000 \\ &= (600) \end{aligned}$$

3. จำนวนหาผลแตกต่างรวม

$$\begin{aligned} &= \text{ยอดขายเปลี่ยนแปลง} \times \text{อัตรากำไรขั้นต้นเปลี่ยนแปลง} \\ &= (\text{ยอดขายปี 36} - \text{ยอดขายปี 35}) \times (\text{อัตรากำไรขั้นต้นปี 36} \\ &\quad - \text{อัตรากำไรขั้นต้นปี 35}) \\ &= (5,000 - 3,000) (20\% - 40\%) \\ &= (400) \end{aligned}$$

บริษัท รามคำแหง จำกัด
งบแสดงการเปลี่ยนแปลงกำไรขั้นต้น
สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2536

กำไรขั้นต้นปี 36	1,000	
กำไรขั้นต้นปี 35	1,200	
กำไรขั้นต้นลดลง	<u>200</u>	
		กำไรขั้นต้นเพิ่มขึ้น (ลดลง)
กำไรขั้นต้นลดลง 200 บาท เนื่องจาก		
1. ปริมาณขายเพิ่มขึ้น $(5,000 - 3,000) \times 40\%$	800	
2. อัตรากำไรขั้นต้นลดลง $(20\% - 40\%) \times 3,000$	(600)	
3. ผลแตกต่างรวม $(5,000 - 3,000) (20\% - 40\%)$	<u>(400)</u>	
∴ กำไรขั้นต้นลดลง		<u>(200)</u>

การแสดงผลงบแสดงการเปลี่ยนแปลงกำไรขั้นต้นแบบปริมาณรวม

วิธีนี้เป็นวิธีแสดงการเปลี่ยนแปลงออกมาใน 2 ประเภท คือ

1. ปริมาณขาย แบ่งเป็นปริมาณขายของยอดขาย ปริมาณขายของต้นทุนขาย และปริมาณขายตัวร่วม
 2. ราคา แบ่งเป็นราคาขาย ราคาต้นทุนต่อหน่วย และราคาของตัวร่วม
- จากตัวอย่างหน้า 214

บริษัท รามคำแหง จำกัด
งบแสดงการเปลี่ยนแปลงกำไรขั้นต้น
สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2536

กำไรขั้นต้นปี 36	1,000	
กำไรขั้นต้นปี 35	<u>400</u>	
กำไรขั้นต้นเพิ่มขึ้น		<u>600</u>

กำไรขั้นต้นเพิ่มขึ้น

(ลดลง)

กำไรขั้นต้นเพิ่มขึ้น 600 บาท เนื่องจาก

1. ปริมาณขายเพิ่มขึ้น 480 บาท เนื่องจาก

 ยอดขายเพิ่มขึ้น $(100\% \times 2,000)$ 2,000

 ต้นทุนขายเพิ่มขึ้น $(100\% \times 1,600)$ (1,600)

 ตัวร่วมปริมาณขายของ

 - ยอดขายเพิ่มขึ้น $(500 \times \frac{100}{125})$ 400

 - ต้นทุนขายเพิ่มขึ้น $(400 \times \frac{100}{125})$ (320)

 ปริมาณขายเพิ่มขึ้นทำให้กำไรขั้นต้นเพิ่มขึ้น 480

2. ราคาขายและต้นทุนขายเพิ่มขึ้น 120 บาท เนื่องจาก

 ยอดขายเพิ่มขึ้น $(25\% \times 2,000)$ 200

 ต้นทุนขายเพิ่มขึ้น $(25) \times 1,600$ (400)

 ตัวร่วมราคาของ

 - ราคาขายเพิ่มขึ้น $(500 \times \frac{25}{125})$ 100

 - ต้นทุนขายเพิ่มขึ้น $(400 \times \frac{25}{125})$ (80)

 ราคาขายเพิ่มขึ้นมากกว่าต้นทุนต่อหน่วย

 ทำให้กำไรขั้นต้นเพิ่มขึ้น 120

 กำไรขั้นต้นเพิ่มขึ้น 600

การแสดงผลแสดงการเปลี่ยนแปลงกำไรขั้นต้นแบบปริมาณรวมอีกแบบหนึ่ง

วิธีนี้เป็นวิธีที่แสดงให้เห็นถึงผลแตกต่างของปริมาณ และราคาอย่างชัดเจน

บริษัท รามคำแหง จำกัด

งบแสดงการเปลี่ยนแปลงกำไรขั้นต้น

สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2536

กำไรขั้นต้นปี 36	1,000		
กำไรขั้นต้นปี 35	<u>400</u>		
กำไรขั้นต้นเพิ่มขึ้น	<u>600</u>		
		กำไรขั้นต้นเพิ่มขึ้น	
		(ลดลง)	
กำไรขั้นต้นเพิ่มขึ้น 600 บาท เนื่องจาก			
1. ปริมาณขายเพิ่มขึ้น 480 บาท เนื่องจาก			
ยอดขายเพิ่มขึ้น $(100\% \times 2,000)$	2,000		
บวก ตัวร่วมของยอดขาย $(500 \times \frac{100}{125})$	<u>400</u>	2,400	
ต้นทุนขายเพิ่มขึ้น $(100\% \times 1,600)$	(1,600)		
หัก ตัวร่วมของต้นทุนขาย $(400 \times \frac{100}{125})$	(320)	(1,920)	480
2. ราคาขายและต้นทุนขายเพิ่มขึ้น 120 บาท เนื่องจาก			
ยอดขายเพิ่มขึ้น $(25\% \times 2,000)$	500		
บวก ตัวร่วมของยอดขาย $(500 \times \frac{25}{125})$	<u>100</u>	600	
ต้นทุนขายเพิ่มขึ้น $(25\% \times 1,600)$	(400)		
บวก ตัวร่วมของต้นทุนขาย $(400 \times \frac{25}{125})$	<u>(80)</u>	(480)	120
กำไรขั้นต้นเพิ่มขึ้น			<u>600</u>

4. การวิเคราะห์กำไรขั้นต้นในกรณีที่มีแผนกค้าหลายแผนก

กรณีที่กิจการมีสินค้าหลายชนิด และสินค้าแต่ละชนิดมีอัตรากำไรขั้นต้นไม่เท่ากัน หรือกิจการมีหลายแผนก และแต่ละแผนกมีอัตรากำไรขั้นต้นไม่เท่ากัน อัตรากำไรขั้นต้นโดยรวมจะขึ้นกับ ยอดขายรวม ยอดขายแต่ละแผนกและอัตรากำไรขั้นต้นของแต่ละแผนกหรือแต่ละชนิด

ตัวอย่าง	2534	2535	2536
ขาย	1,000	2,000	5,000
ต้นทุนขาย	800	1,500	2,000
กำไรขั้นต้น	200	500	3,000
การเปลี่ยนแปลงยอดขาย			
จำนวนเงิน		1,000	3,000
อัตราเปอร์เซ็นต์		100%	150%
อัตรากำไรขั้นต้น	20%	25%	60%

การเปลี่ยนแปลงอัตรากำไรขั้นต้นโดยรวม เกิดจาก

1. การเปลี่ยนแปลงอัตรากำไรขั้นต้นของแต่ละแผนก
2. การเปลี่ยนแปลงในยอดขายแต่ละแผนก

4.1 การเปลี่ยนแปลงอัตรากำไรขั้นต้นของแต่ละแผนก

	2534	2535	2536
แผนก ก			
ขาย	300	800	1,600
ต้นทุนขาย	210	640	800
กำไรขั้นต้น	90	160	800
อัตรากำไรขั้นต้น	30%	20%	50%

	2534	2535	2536
แผนก ข			
ขาย	500	700	2,400
ต้นทุนขาย	440	560	800
กำไรขั้นต้น	60	140	1,600
อัตรากำไรขั้นต้น	12%	20%	67%

	2534	2535	2536
แผนก ค			
ขาย	200	500	1,000
ต้นทุนขาย	150	300	400
กำไรขั้นต้น	50	200	600
อัตรากำไรขั้นต้น	25%	40%	60%

อัตรากำไรขั้นต้นโดยรวมถัวเฉลี่ยเพิ่มขึ้น อัตรากำไรขั้นต้นในแผนก ก ปี 35 มีอัตราลดลงในขณะที่แผนก ข และ ค มีอัตราเพิ่มขึ้น อัตรากำไรขั้นต้นในปี 36 ทุกแผนกมีอัตราเพิ่มขึ้นสูงสุด

4.2 การเปลี่ยนแปลงในยอดขายแต่ละแผนก

	ยอดขาย			อัตราเปอร์เซ็นต์ของยอดขายรวม		
	2534	2535	2536	2534	2535	2536
แผนก ก	300	800	1,600	30%	40%	32%
แผนก ข	500	700	2,400	50%	35%	48%
แผนก ค	200	500	1,000	20%	25%	20%
รวม	1,000	2,000	5,000	100%	100%	100%
อัตรากำไรเฉลี่ยกำไรขั้นต้น				20%	25%	60%

อัตรากำไรขั้นต้นและยอดขายรายแผนก

	อัตราเปอร์เซ็นต์ ของยอดขาย รายแผนก		อัตรากำไร ขั้นต้น รายแผนก	ส่วนประกอบของ อัตรากำไรขั้นต้น	
	2534	2535	2534	2535	2536
แผนก ก	30%	x	30%	9%	
	40%	x	20%	8%	
	32%	x	50%		16%
แผนก ข	50%	x	12%	6%	
	35%	x	20%	7%	
	48%	x	67%		32%
แผนก ค	20%	x	25%	5%	
	25%	x	40%	10%	
	20%	x	60%		12%
อัตรากำไรขั้นต้นเฉลี่ยโดยรวม				20%	25%
				60%	

อัตรากำไรเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 20% เป็น 25% ในปี 35 เกิดจากการเพิ่มขึ้นของอัตราเปอร์เซ็นต์ของแผนก ก เป็นส่วนใหญ่ และอัตรากำไรขั้นต้นเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 25% เป็น 60% ในปี 36 เกิดจากการเพิ่มขึ้นของยอดขายของแผนก ข เป็นสำคัญ ในขณะที่แผนก ก และ ค มีอัตราเปอร์เซ็นต์ของยอดขายลดลง

สรุป

องค์ประกอบของกำไรขั้นต้นประกอบด้วยขายและต้นทุนขาย องค์ประกอบของขายประกอบด้วยขายเป็นเงินสดเป็นเงินเชื่อ เป็นแผนก เป็นสินค้าหลายชนิด การรับคืนสินค้าและส่วนลดจ่าย องค์ประกอบของต้นทุนขายกับวิธีการบันทึกบัญชีสินค้าว่าเป็นแบบงวด (Periodic) หรือแบบต่อเนื่อง (Perpetual) และยังขึ้นกับวิธีการตีราคาสินค้าคงเหลือ ด้วยว่าตีราคาด้วยวิธีใด ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้เปลี่ยนแปลงจะส่งผลกระทบต่อให้กำไรขั้นต้นเปลี่ยนแปลงเสมอ

วิธีการวิเคราะห์กำไรขั้นต้นมี 2 วิธีคือ การวิเคราะห์กำไรขั้นต้นแบบ 2 ทาง และแบบ 3 ทาง ซึ่งวิเคราะห์กำไรขั้นต้นแบบ 3 ทางจะให้ข้อมูลที่ประโยชน์ในการตัดสินใจได้มากกว่า และถ้าได้มีการปันส่วนตัวร่วมให้เป็นของปริมาณขาย และราคาแล้วจะยิ่งทำให้เกิดภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

ปัญหาศึกษาด้วยตนเอง

งบทดลองบางส่วนของบริษัท เพชรอุทัย จำกัด
สำหรับไตรมาสที่ 1 และไตรมาสที่ 2 สิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม และ 30 มิถุนายน 2537

	ไตรมาสที่ 1	ไตรมาสที่ 2
ขาย	8,000	14,500
ส่วนลดจ่าย	200	460
ต้นทุนขาย	4,000	?

ดีราคาสินค้าคงเหลือตามวิธีเข้าหลัง - ออกก่อน รายละเอียดเกี่ยวกับสินค้าดังนี้

พ.ศ. 2537		รายการ	รับ (บาท)	จ่าย (บาท)	คงเหลือ (บาท)
เดือน	วันที่				
ม.ค.	1	ยอดคงเหลือ			500
	10	ขาย		400	100
	20	ซื้อ	1,000		1,100
	25	ขาย		700	400
ก.พ.	2	ซื้อ	1,500		1,900
	9	ขาย		1,600	300
	15	ซื้อ	800		1,100

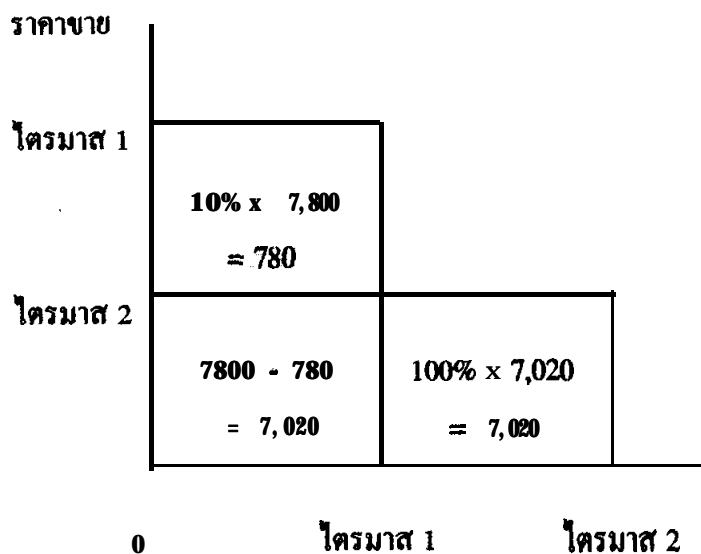
พ.ศ. 2537		รายการ	รับ (บาท)	จ่าย (บาท)	คงเหลือ (บาท)
เดือน	วันที่				
มี.ค.	3	ขาย		500	600
	18	ซื้อ	700		1,300
	20	ขาย		800	500
	30	ซื้อ	1,200		1,700
เม.ย.	7	ขาย		1,300	400
	10	ซื้อ	1,700		2,100
	20	ซื้อ	900		3,000
	25	ขาย		2,000	1,000
พ.ค.	6	ซื้อ	5,000		6,000
	12	ขาย		1,000	5,000
	15	ขาย		3,000	2,000
	25	ขาย		1,800	200
มิ.ย.	31	ซื้อ	600		800
	4	ซื้อ	1,200		2,000
	11	ซื้อ	400		2,400
	18	ขาย		1,900	500
	28	ซื้อ	1,500		2,000

ให้ทำงานแสดงการเปลี่ยนแปลงกำไรขั้นต้น โดยราคาขายลดลง 10%
 ต้นทุนขายไตรมาสที่ 2 ประกอบด้วย

7 เม.ย.	จำนวน	1,300 บาท
25 เม.ย.	จำนวน	2,000 บาท
12 พ.ค.	จำนวน	1,000 บาท
15 พ.ค.	จำนวน	3,000 บาท
25 พ.ค.	จำนวน	1,800 บาท
18 มิ.ย.	จำนวน	1,900 บาท
ต้นทุนขาย		<u>11,000 บาท</u>

	ไตรมาสที่ 1	ไตรมาสที่ 2
ขาย	8,000	14,500
หัก ส่วนลดจ่าย	<u>200</u>	<u>460</u>
ขายสุทธิ	7,800	14,040
หัก ต้นทุนขาย	<u>4,000</u>	<u>11,000</u>
กำไรขั้นต้น	<u>3,800</u>	<u>3,040</u>

1. คำนวณหาเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของปริมาณขาย

$$\begin{aligned}
 \text{ปริมาณขายเปลี่ยนแปลง} &= (p_2 - p_1) x_2 \\
 &= p_2 x_2 - p_1 x_2 \\
 \text{จากโจทย์ } p_2 x_2 &= 14,040
 \end{aligned}$$

คำนวณหา $p_1 x_2$

จากโจทย์เรารู้ว่า ราคาขายลดลง 10% หมายความว่า

$$\begin{array}{lcl}
 x_1 & = & 100\% & x_2 & = & 90\% \\
 \text{เพราะฉะนั้น } p_1 x_1 & = & 100\% & p_1 x_2 & = & 90\% \\
 p_1 x_1 & = & 7,800 & p_1 x_2 & = & \frac{7,800 \times 90}{100}
 \end{array}$$

เพราะฉะนั้น

$$\begin{aligned}
 p_1 x_1 &= 7,020 \\
 p_2 x_2 &= 14,040
 \end{aligned}$$

ปริมาณขายเพิ่มขึ้น

$$\begin{aligned}
 &= 7,020 \\
 &= \frac{7,020 \times 100}{7,020} = 100\% \\
 &= 100\%
 \end{aligned}$$

$$\text{ยอดไตรมาสที่ 2} = 14,040$$

$$\text{ยอดไตรมาสที่ 1} = \underline{7,800}$$

$$\text{ยอดขายเพิ่มขึ้น} = \underline{6,240}$$

ยอดขายเพิ่มขึ้น 6,240 บาท เนื่องจาก

$$\text{ปริมาณขายเพิ่มขึ้น } (100\% \times 7,020) = 7,020$$

$$\text{ราคาขายลดลง } (10\% \times 7,800) = (780)$$

$$\text{ยอดขายเพิ่มขึ้น} = \underline{6,240}$$

2. คำนวณหาเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของต้นทุนขายต่อหน่วย

ต้นทุนขาย

ไตรมาส 2

$37.5\% \times 4,000$ $= 1,500$	$100\% \times 37.5$ $\times 4,000 = 1,500$
------------------------------------	---

ไตรมาส 1

4,000	$100\% \times 4,000$ $= 4,000$
-------	-----------------------------------

0

ไตรมาส 1

ไตรมาส 2 ปริมาณขาย

$$\text{ต้นทุนขายต่อหน่วยเปลี่ยนแปลง} = (ต_2 - ต_1) ป_1$$

$$= ป_1ต_2 - ป_1ต_1$$

$$\text{จากโจทย์ } ป_1ต_1 = 4,000 \text{ บาท}$$

คำนวณหา $ป_1ต_2$

จากการคำนวณเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของปริมาณขาย ทำให้เราทราบ
ว่าปริมาณขายเพิ่มขึ้น 100% หมายความว่า

$$ป_2 = 200\% \quad ป_1 = 100\%$$

$$\text{เพราะฉะนั้น } ป_2ต_2 = 200\% \quad ป_1ต_2 = 100\%$$

$$ป_2ต_2 = 11,000 \quad ป_1ต_2 = \frac{100 \times 11,000}{200}$$

$$\text{เพราะฉะนั้น } ป_1ต_2 = 5,500$$

$$ป_1ต_1 = 4,000 \text{ บาท}$$

$$\text{เพราะฉะนั้น ต้นทุนต่อหน่วยที่เพิ่มขึ้น} = \frac{1,500 \times 100}{4,000}$$

$$= 37.5\%$$

ปริมาณขายเพิ่มขึ้นและต้นทุนขายต่อหน่วยเพิ่มขึ้น	=	$100\% \times 37.5\% \times 4,000$
	=	1,500 บาท
ต้นทุนไตรมาสที่ 2	=	11,000 บาท
ต้นทุนไตรมาสที่ 1	=	4,000 บาท
เพราะฉะนั้น ต้นทุนขายเพิ่มขึ้น	=	7,000 บาท
ต้นทุนขายเพิ่มขึ้น 7,000 บาท เนื่องจาก		
ปริมาณขายเพิ่มขึ้น ($100\% \times 4,000$)	=	4,000 บาท
ต้นทุนขายต่อหน่วยเพิ่มขึ้น ($37.5\% \times 4,000$)	=	1,500 บาท
ปริมาณขายเพิ่มขึ้นและต้นทุนต่อหน่วยเพิ่มขึ้น		
($100\% \times 37.5\% \times 4,000$)	=	1,500 บาท
เพราะฉะนั้น ต้นทุนขายเพิ่มขึ้น	=	7,000 บาท

บริษัท เพชรอุทัย จำกัด งบแสดงการเปลี่ยนแปลงกำไรขั้นต้น สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 30 มิถุนายน 2537	
กำไรขั้นต้นไตรมาสที่ 1	3,040
กำไรขั้นต้นไตรมาสที่ 2	3,800
กำไรขั้นต้นลดลง	(760)
	กำไรขั้นต้นเพิ่มขึ้น
	(ลดลง)
กำไรขั้นต้นลดลง 760 บาท เนื่องจาก	
1. ยอดขายเพิ่มขึ้น 6,240 บาท เนื่องจาก	
ปริมาณขายเพิ่มขึ้น ($100\% \times 7,020$)	= 7,020
ราคาลดลง ($10\% \times 7,800$)	= (780)
ยอดขายเพิ่มขึ้นทำให้กำไรขั้นต้นเพิ่มขึ้น	= 6,240
2. ต้นทุนขายเพิ่มขึ้น 7,000 บาท เนื่องจาก	
ปริมาณขายเพิ่มขึ้น ($100\% \times 4,000$)	= (4,000)
ต้นทุนขายต่อหน่วยเพิ่มขึ้น ($37.5\% \times 4,000$)	= (1,500)
ปริมาณขายเพิ่มขึ้นและต้นทุนขายต่อหน่วยเพิ่มขึ้น	
($100\% \times 37.5\% \times 4,000$)	= (1,500)
ต้นทุนขายเพิ่มขึ้นทำให้กำไรขั้นต้นลดลง	= (7,000)
กำไรขั้นต้นลดลง	= (760)

หรืออาจจะคำนวณอีกวิธีหนึ่ง

คำนวณหาเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของปริมาณขาย

ราคาขาย		
ไตรมาส 1	$10\% \times 7,800$ $= 780$	$100\% \times 10\%$ $\times 7,800 = 780$
ไตรมาส 2	$1,800$	$100\% \times 7,800$ $= 7,800$

0 ไตรมาส 1 ไตรมาส 2 ปริมาณขาย

การคำนวณหาเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของปริมาณขายที่ใช้วิธีการคำนวณแบบเดิม
 เพียงแต่เปลี่ยนตัวจาก 7,200 (ป₁ข₁) เป็น 7,800 บาท (ป₁ข₁)

ยอดขายเพิ่มขึ้น 6,240 บาท เนื่องจาก

ปริมาณขายลดลง $(100\% \times 7,800) = (7,800)$

$(100\% \times 10\% \times 7,800) = \underline{780}$

$= 7,020$

ราคาขายเพิ่มขึ้น $(10\% \times 7,800) = \underline{780}$

ยอดขายเพิ่มขึ้น $= \underline{6,240}$